

**แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี**
**Solutions for solving the lack of teachers at Khoktum Wittaya school, Muang
Lopburi, Lopburi province**

ชมพูนุช กำบังภัย^{1*}
Chompoonuch Kambangpai^{1*}

¹สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹Social studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author's e-mail: chmphunuchkambangpai@gmail.com^{*1}

Received: March 15, 2024

Revised: May 10, 2024

Accepted: May 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา 3) หาแนวทางการจัดการการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนโคกตูมวิทยา จำนวน 9 คน และกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนโรงเรียนโคกตูมวิทยาจำนวน 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม แบบสอบถามความพึงพอใจ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา ประกอบด้วย การเป็นโรงเรียนขนาดกลาง การจัดสรรตำแหน่งครูไม่เหมาะสมจำนวนครูผู้สอนจึงน้อยโดยเฉพาะในรายวิชาพื้นฐาน และการติดภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน 2) สาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา ด้านสถานภาพและทิศทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก ด้านการย้ายโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการจัดการการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนด้วยการเรียนรวมห้องเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 2 ห้อง ของโรงเรียนโคกตูมวิทยา ผลปรากฏว่า ความพึงพอใจของนักเรียนด้านกิจกรรมการเรียนรวมห้อง อยู่ในระดับมาก และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การขาดแคลนครู; ครูผู้สอน; แนวทางแก้ไข

Abstracts

The purposes of this research were to: 1) study teacher shortage information at Khok Tum Wittaya School, Mueang Lopburi District; 2) investigate the cause of teacher shortage at Khok Tum Wittaya School; and 3) find ways to manage teacher shortage at Khok Tum Wittaya School. It is a combination of quantitative and qualitative research. In qualitative research, the sample consisted of nine teachers and 16 students from Khok Tum Wittaya School. The collected data, obtained through interviews, observations, and quantitative questionnaires, was analyzed by the percentage of the average and standard deviation to find a solution to the teacher shortage problem. The research revealed that 1) the lack of teachers at Khok Tum Wittaya School consisted of medium-sized schools, less allocation of teachers, especially in basic subjects, and other tasks apart from teaching. 2) The causes of the shortage of teachers at Khok Tum Wittaya School were high in terms of the status and direction of schools. The relocation of schools was moderate, and the size was high. 3) Solution for teacher shortage management at Khok Tumwittaya School by combining the classrooms of both Mathayom 6 students at Khok Tumwittaya School. As a result, students' satisfaction with total class activities was high. The school achievement after was greater than before at a statistically significant.05 level.

Keyword: lack of teachers; teachers; solutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ อีกทั้งยังช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคม ดังบทบัญญัติด้านการศึกษามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 ปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ด้านการศึกษารัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล (3) กำหนดว่าให้มีกลไก การผลิต คัดกรอง พัฒนาวิชาชีพครู และอาจารย์ให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ ความสามารถ ได้คำตอบแทนเหมาะสมกับความรู้ความ และประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกในการสร้างระบบคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู และ (4) ปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดของตน และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ (วณิสรา ถิ่นทัพไทย, 2556) เห็นได้ว่าหากประเทศชาติต้องการผลิตทางการศึกษาที่ดีงามนั้น สิ่งสำคัญยิ่งควรจัดการให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพที่ดีไปควบคู่กัน (เนตรนภา หยุมาก, 2562) หากแต่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่เพียงพอต่อผู้เรียนเพื่อจัดการเรียนรู้ในทุกระดับและทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดคุณภาพ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขาดแคลนครูที่จะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก (กษิณีเดช คำพูน, 2566) หรือแม้แต่โรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558) สำหรับการสร้างหลักเพื่อประกันไว้ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีความเป็นคุณภาพอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันด้วยการสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยประเทศไทยยังพบปัญหาขาดแคลนครู (อุทิศ ดวงผาสุข, 2560) ซึ่งสาเหตุของการขาดแคลนครูมีสาเหตุหลัก 2 ประการหลัก คือ การเกษียณอายุราชการ และการโยกย้ายตำแหน่งไปที่สถานศึกษาอื่น (นพกุล ปุคิลิต, 2565) จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตรากำลังของครู ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนทำให้เด็กขาดความ

ต่อเนื่องในการเรียน และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2558) ความสำคัญของครูกับการพัฒนาบุคลากรของชาตินั้น นับว่ามีความสำคัญยิ่ง เมื่อดูจากภารกิจของการศึกษาที่เป็นเครื่องมือพัฒนามนุษย์ (กัลยาณี พรหมทอง, 2563) จึงคิดว่าไม่น่าจะมีเครื่องมือ สื่อ หรืออุปกรณ์ใดที่จะมีประสิทธิภาพเกินครูไปได้ แม้ทุกฝ่ายจะเข้าใจหรือรับรู้ถึงความสำคัญของครูกับการพัฒนาเด็ก แต่ปัญหาการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูยังมีให้เห็นอยู่มากมาย ซึ่งปัญหาหลักหนีไม่พ้นปัญหาครูขาดแคลนที่สะสมมานานแต่ไร้การแก้ไขอย่างจริงจัง แม้ในขณะนี้โลกจะพัฒนาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกยุคไร้พรมแดน เกิดความก้าวหน้าสารพัดด้าน แต่คุณภาพชีวิตเด็กไทยส่วนใหญ่อีกย่ำแย่ไปไม่ถึงไหน ที่เป็นเช่นนี้ก็ด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความพร้อมโดยเฉพาะความพร้อมของจำนวนครูที่จะมาสอนเด็ก และเมื่อโรงเรียนมีครูไม่พอสอน และโรงเรียนต้องมาเจอสารพัดงานที่ต้นสังกัดหรือหน่วยงานนอกสังกัดส่งมาให้ดำเนินการทั้งกิจกรรม โครงการ ที่ตั้งครูออกจากโรงเรียน เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยแล้ว การพัฒนาเด็กก็ไปอย่างกระต่อนกระแท่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยาที่มีการขาดแคลนครูผู้สอนเป็นอย่างมากรายวิชาคณิตศาสตร์ รวมทั้งในบางรายวิชาที่มีการขาดแคลนยาวนานกว่า 10 ปี (ฝ่ายวิชาการโรงเรียน, 2565) โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าหากได้ทราบถึงปัญหาสาเหตุปัจจัยของการขาดแคลนครู อันเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จะเป็นแนวทางการจัดการปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่ได้ตรงจุด และเป็นการพัฒนากระบวนการศึกษาไทยให้ไม่มีความเหลื่อมล้ำได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อหาแนวทางการจัดการการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

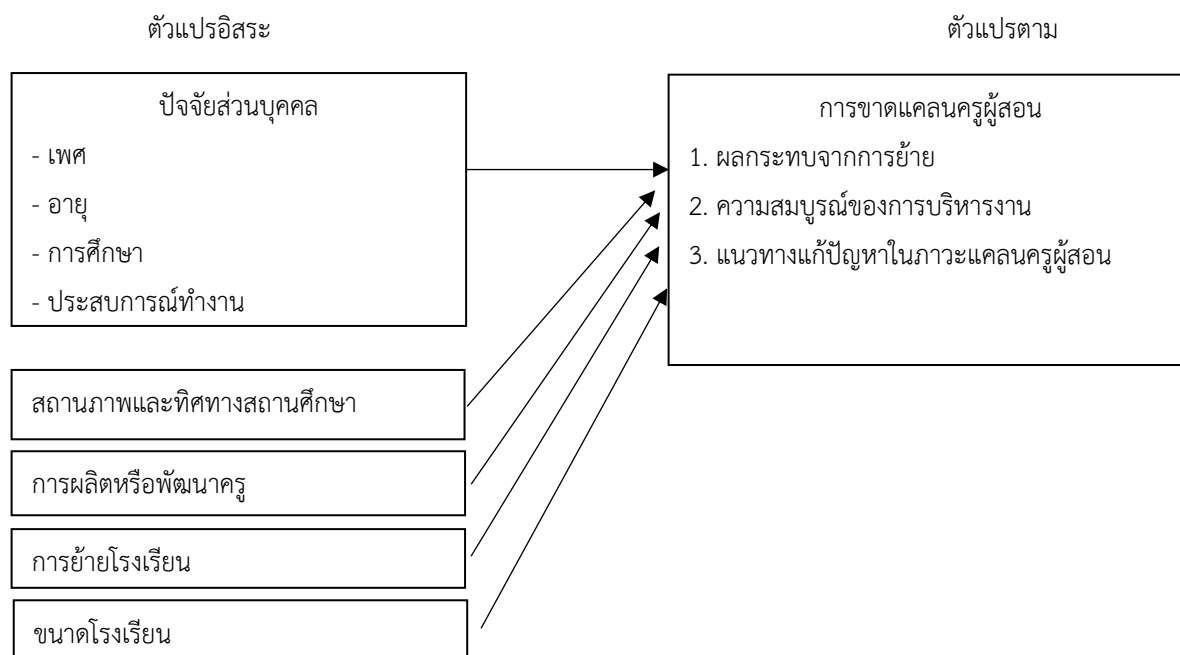
การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับครูผู้สอน และการขาดแคลนครูผู้สอน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ กัลยาณี พรหมทอง, 2563; นพกุล ปุคิต, 2565; อุทิศ ดวงผาสุข, 2560; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; ปาณิสรา หาดขุนทด, 2565 ประกอบด้วย 1) ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน 2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลการขาดแคลนครูผู้สอน 3) สถานภาพและทิศทางการศึกษา 4) การผลิตหรือพัฒนาครู 5) การย้ายโรงเรียน และ 6) ขนาดโรงเรียน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ได้แก่ แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนด้วยการเรียนรวมห้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา ผ่านการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สรัญญา บุตตา, 2559; กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์, 2563; นพกุล ปุคิต, 2564 ซึ่งพบสาเหตุที่ส่งผลการขาดแคลนครู ได้แก่ ตัวแปรอิสระภายใต้ปัจจัยส่วนบุคคล สถานภาพและทิศทางการศึกษา การผลิตหรือพัฒนาครู การย้ายโรงเรียน และขนาดโรงเรียน ที่คาดว่าจะมีผลต่อตัวแปรตาม คือ ผลกระทบจากการย้าย ความสมบูรณ์ของการบริหารงาน และแนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ซึ่งมีกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 25 คน โดยทำการเจาะจงเลือกครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา จำนวน 9 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายเหตุที่เลือก เนื่องจากเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานหลายปี และมีแนวโน้มที่จะย้ายสถานศึกษาซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการขาดแคลนครูผู้สอนได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ให้ชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) สถานการณ์และลักษณะของการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร

2) ลักษณะปัญหาที่แท้จริงของการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นอย่างไร

3) สาเหตุสำคัญที่ทำให้โรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ประสบปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนเนื่องมาจากสาเหตุใดบ้าง

4) แนวทางแก้ไขปัญหการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีอะไรบ้าง

5) ข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ควรมีลักษณะอย่างไร

ใช้แบบสังเกต (Observation form) ในการสังเกตพฤติกรรมในโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ดีขึ้นเมื่อดำเนินการใช้เครื่องมือที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหา

สำหรับการสร้าง ตรวจสอบ และทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการเริ่มจาก

1) ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผลเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาหัวข้อประเด็นที่ต้องการถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2) ดำเนินการรวบรวมข้อคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาแต่ละข้อคำถามว่ามีความเป็นปรนัยและมีความชัดเจนทางภาษาที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3) สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์จนผ่านความเห็น

4) สร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (consistency) รวมทั้งปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่สร้างขึ้น ไปทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มี ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 9 คน เพื่อความถูกต้องของการใช้ภาษา และสอดคล้องกับการวิจัย และความเข้าใจข้อคำถามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

6) จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม และจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และแบบสังเกต (Observation form) ในการรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็น วิธีการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยเน้นการพูดคุยเพื่อสร้างความเชื่อมั่น การสัมภาษณ์จะดำเนินการอยู่บนหลักการรักษาสีห์ของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้เครื่องมือบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์เพื่อรักษาเวลาในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือการบันทึกภาพแต่ยินดียให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกข้อความสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีตรวจสอบ การตรวจสอบแหล่งข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือโดยพิจารณาข้อมูลของครูผู้สอนแต่ละท่านว่ามีความเหมือน คล้ายคลึง หรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นนำข้อมูลมาบันทึกลงในแบบบันทึกสรุปรายละเอียดของงานวิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสรุปรายละเอียดของงานวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม ด้วยการนำข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วประมวลผลในรูปความเรียงแบบบรรยายเชิงพรรณนา

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา จำนวน 9 คน สำหรับการเก็บข้อมูล และกลุ่มทดลองจำนวน 16 คน คือ นักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน หมายเหตุที่เลือก

เนื่องจากเป็นครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ชั้นที่ 3 โดยกำลังประสบปัญหาตรงตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีความสนใจ อีกทั้งยังง่ายต่อการติดต่อ และดำเนินการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจากโปรแกรม Google form ทั้งสิ้นจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของงานวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน และชุดที่ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจในกิจกรรมสำหรับนักเรียน แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับครูผู้สอน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน มีทั้งข้อคำถามปลายเปิด และข้อคำถามจำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การขาดแคลนครูผู้สอน แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบ 5 ตัวเลือก มีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน ใช้ในการวัดระดับความพึงพอใจในกิจกรรมที่ส่งผลต่อนักเรียน มีทั้งข้อคำถามปลายเปิด และข้อคำถามจำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้รวมห้อง แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบ 5 ตัวเลือก มีข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

สำหรับการสร้าง ตรวจสอบ และทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หลังจากสร้างแบบสอบถามแล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (consistency) และนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนต่างโรงเรียน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง การทดลองใช้โดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน ลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผลเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา และปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ แล้วนำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจนผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (consistency) ไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม ในแต่ละข้อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) คลอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้องของการใช้ภาษา และสอดคล้องกับการวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวแปร (Index of item objective congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุง (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) โดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก มีหน่วยการวิเคราะห์ (unite of analysis) คือ ครูผู้สอนโรงเรียนโคกตูมวิทยา ที่ได้จากผลการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากผลการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยผู้วิจัยได้ออกสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนโคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาประมาณ 3 เดือนตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2566 – เดือนกุมภาพันธ์ 2567 จากกลุ่มตัวอย่างได้เป็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละร้อยละตามเป้าหมายที่วางไว้ และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนาม (field study) มาตรวจแยกความถูกต้องและครบถ้วน แล้วแยกประเภทข้อมูลตามหน่วยของการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในภาคสนามมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนในเบื้องต้นตามที่กำหนดไว้ในการจัดทำสมุทหสตัวแปร จัดทำโครงสร้างฐานข้อมูล และนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดิบ (data editing)

แล้วจึงจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติที่เหมาะสมตามลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูล แปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยแบ่งเป็น 5 ลำดับ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2557)

ค่าเฉลี่ย 4.51- 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดิบ (Data editing) แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติที่เหมาะสมตามลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าวัดพื้นฐานทางสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นต้น 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ประกอบด้วย การเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน เป็นการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t – test dependent)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า การที่ไม่ได้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้มีจำนวนครูผู้สอนน้อย ด้วยหลักเกณฑ์จำนวนครูที่เหมาะสมในโรงเรียน แต่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในโรงเรียน และในวิชาพื้นฐาน หรือวิชาในสายการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีการเน้นเป็นพิเศษ มีอัตราครูที่ไม่เพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับวิชาทั่วไป โดยเฉพาะในรายวิชาคณิตศาสตร์ คาบครูจะเพิ่มมากขึ้นทำให้ครูสอนไม่ทั่วถึง อีกทั้งการติดภาระงานเอกสาร งานประชุม งานประเมิน ทำให้ครูไม่มีเวลาสอนนักเรียน รวมไปถึงไม่มีเวลาออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งขนาดของโรงเรียนโคกตูมวิทยาที่เป็นโรงเรียนขนาดที่กลางขาดแคลนครูผู้สอนในบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ เน้นแนว เกษตร ดนตรีสากล โดยเฉพาะวิชาแนะแนวที่โรงเรียนขาดมาเป็น 10 ปี

2. สาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า เพราะการคำนึงถึงอัตรา ครู:เด็ก 1:20 มากเกินไป ไม่ควรคิดแบบนี้ เพราะเป็นการคิดที่ต้องเฉลี่ยให้ครูมีครบทุกรายวิชา ควรคิดจำนวนคาบเรียนที่นักเรียนต้องเรียนว่ามีกี่ชั่วโมงแล้วหารต่อสัปดาห์เพื่อที่จะได้จำนวนครูที่เหมาะสมออกมา รวมทั้งการเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้อัตราที่ถูกกำหนดว่าโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีครูเท่าไร ทำให้ได้รับการจัดสรรมาตามนั้น จึงเกิดการขาดแคลนครูผู้สอนขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาที่มีความสำคัญ และถูกเน้นหนักในหลักสูตรของโรงเรียน โดยจากผลการประเมินแบบสอบถาม พบว่า ผลการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 1) ด้านสถานภาพและทิศทางการศึกษา

อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการย้ายโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และ 4) ด้านขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนในภาพรวม

ด้านที่	สาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	สถานภาพและทิศทางสถานศึกษา	4.42	0.34	มาก
2	การผลิตหรือพัฒนาครู	3.84	0.17	มาก
3	การย้ายโรงเรียน	3.18	0.21	ปานกลาง
4	ขนาดโรงเรียน	3.47	0.48	ปานกลาง
รวม		3.18	0.21	ปานกลาง

3. แนวทางการจัดการการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการเข้าร่วมโครงการรื้อพลังการศึกษา ในวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชนที่ขับเคลื่อนเรื่องการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือ นอกจากนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์คนน้อย จึงมีการดึงครูวิทยาศาสตร์ที่มีอัตราในโรงเรียนอยู่ในจำนวนมากมาทำการช่วยสอนในวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อรู้ว่ามีครูโยกย้าย โรงเรียนจะทำการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อวางแผนขออัตราว่างครู จากนั้น จะทำการสรรหารายได้เพื่อจัดจ้างบุคลากรมาสอนแทน โดยมีการจ้างครูอัตราจ้างให้มาสอนในรายวิชาที่มีการขาดแคลนของโรงเรียนแล้ว เช่น วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ นอกจากนี้ในรายวิชาที่เป็นรหัสเดียวกัน ในสถานการณ์ที่มีครูไม่ครบชั้น ไม่ครบสาย วิชาควรมีการเรียนการสอนรวมห้องกันเกิดขึ้น โดยเฉพาะในวิชาพื้นฐานที่นักเรียนเรียนคนละสาย ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์, ศิลป์-ภาษา, ทั่วไป ในแต่ละห้องจะมีนักเรียนเพียงแค่ 10 คน ซึ่งครูสามารถควบคุมห้องเรียนที่นักเรียนมีได้ถึง 40 คน ก็นำเด็กนักเรียนในห้องที่มีจำนวนน้อยแต่ต้องเรียนวิชาเดียวกัน รหัสเดียวกัน ให้มาเรียนพร้อมกันในห้องเดียวกัน ดังนั้นจึงจะช่วยลดจำนวนชั่วโมง ถ้าจะช่วยลดภาระงานครู และมีเวลาการเตรียมตัวสอนมากขึ้น อีกทั้งยังมีการขอครูอาสาจากหน่วยงานอื่นเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ เพื่อความหลากหลายในสายวิชา และการพัฒนาความสามารถให้กับนักเรียน นอกจากนี้การขอความอนุเคราะห์จากผู้มีความรู้ภายนอกจากองค์กร หรือชุมชน เพื่อมาให้ความรู้กับนักเรียน เช่น เจ้าหน้าที่จากศูนย์การเรียนรู้ใกล้โรงเรียน หรือปราชญ์ชาวบ้าน

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนรวมห้องเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนอันเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดขึ้นในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน และมีการสอบถามความพึงพอใจในกิจกรรมด้านกิจกรรมการเรียนรวมห้องกับนักเรียนซึ่งอยู่ในระดับมาก

4. ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรวมห้องของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโคกตูมวิทยา มาจากการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์และสังเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 20 เรื่อง ผู้วิจัย จึงได้เล็งเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน โดยใช้การจัดกิจกรรมดังกล่าว โดยมีครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมในห้องเรียนโดยการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การหาค่าความถี่ โดยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรวมห้องของนักเรียนโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จากแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ได้ผลการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	16	7.13	1.09	-7.34	.000
หลังเรียน	16	8.75	1.00		

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 16 คน พบว่า คะแนนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.13 คะแนนหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.75 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลจากแบบสังเกต พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ร้อยละ 90 ให้ความร่วมมืออย่างดีมากในการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมของกิจกรรม การจัดกิจกรรมช่วยบริหารอัตรากำลังของครูผู้สอนให้เหมาะสมกับนักเรียน และการจัดกิจกรรมช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนเกิดกำลังใจในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการให้ความรู้ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนขณะดำเนินกิจกรรมที่ดี จึงทำให้กิจกรรมค่อนข้างราบรื่นและมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังของผู้วิจัย

สรุปได้ว่า การเรียนรวมชั้นจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ครูมีกำลังใจในการสอนนักเรียนในโรงเรียนต่อไปไม่เกิดความคิดที่จะโยกย้ายไปที่อื่น อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการบริหารงาน และเกิดการพัฒนาแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาในสภาวะขาดแคลนครูผู้สอน ให้ครูมีจำนวนเพียงพอต่อการสอน มีความพร้อมทางด้านเวลาในการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิด และเติมเต็มช่องว่างในความเข้าใจของตน นอกจากนี้การเรียนรวมห้องยังส่งเสริมความรับผิดชอบ เนื่องจากนักเรียนต่างร่วมกันรับผิดชอบในการทำงานให้เสร็จสิ้น และอยู่ในแนวทางเดียวกัน อีกทั้งยังสามารถเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการนำเสนอมุมมองและแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันในการเรียนรู้ได้อีกเช่นกัน

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า การขาดแคลนครูผู้สอน เนื่องมาจากการที่ไม่ได้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้มีจำนวนครูผู้สอนน้อยตามหลักเกณฑ์ จำนวนครูและนักเรียนจึงไม่สมดุลกันเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อนักเรียนในการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถได้รับความรู้ทักษะ เจตคติที่ควรได้รับอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในรายวิชาพื้นฐาน หรือวิชาในสายการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีการเน้นเป็นพิเศษ การที่ครูผู้สอนติดภาระงานเอกสาร งานประชุม งานประเมิน หรืองานอื่น ๆ ส่งผลให้ครูไม่มีเวลาสอนนักเรียน รวมไปถึงไม่มีเวลาออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งการจัดสรรตำแหน่งให้ไม่มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และจำนวนคาบสอนของครูผู้สอน รวมทั้งการเรียกอัตรากำลังครูย้าย หรือเรียกครูคืนมีความล่าช้า รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจะส่งผลต่อแรงจูงใจของครูในการทำงาน และประจำตำแหน่งในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา ขาวเรือง (2564) ได้ศึกษา มาตรการทางกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จากการศึกษาพบว่า การจัดสรรครูโรงเรียน ที่มีจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา กับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 คน ขึ้นไปมีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 คนขึ้นไปตามกฎหมายของสำนักงาน ก.ค.ศ กำหนดให้ใช้สูตรการคำนวณ ทำให้ได้จำนวนครูที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ขณะที่กำหนดให้โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมาได้รับการจัดสรรครูจากรัฐไม่เพียงพอต่อจำนวนชั้นเรียน ดังนั้นจึงส่งผลให้ครูหนึ่งคนต้องสอนหลายวิชาซึ่งเป็นวิชาที่ไม่ได้จบ

การศึกษามาโดยตรง ดังนั้นรัฐต้องแก้ไขหลักเกณฑ์การจัดสรรอัตราค่าจ้างครูเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่เหลื่อมล้ำและนักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์ ไผ่แก้ว (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยความผูกพันในองค์กรของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 การวิจัยนี้เน้นไปที่การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่สำคัญต่อความผูกพันในองค์กรของครู คือ การไม่โยกย้ายไปดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาอื่น และการสร้างความผูกพันให้ขึ้นกับครูจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของครูเป็นที่พึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารจัดการและการจัดการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การสร้างความผูกพันในองค์กรของครูจึงเกี่ยวข้องกับปัจจัยการไม่โยกย้ายตำแหน่ง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และความก้าวหน้าในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญน่าจะทำให้ทราบถึงข้อมูลปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ พลมณี (2564) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มี พบว่า 1) ในการผลิตด้านความเสมอภาคและความยุติธรรมมักพบว่าบริการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ส่วนปัญหาคุณภาพของครูยังไม่สมบูรณ์และครูไม่ได้สอน สาขาหรือวิชาที่เน้นจึงเกิดความไม่เท่าเทียม 2) ในด้านความเป็นธรรมครูได้รับการระหนักในการสอนหลายระดับ ขาดสื่อการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม และขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยเล็งเห็นความไม่เท่าเทียมเป็นธรรมอาจเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญอันนำไปสู่สาเหตุของปัญหาการขาดแคลนครูที่แท้จริงได้ภายในโรงเรียนเช่นกัน

2. ผลการศึกษาสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่าสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอน เนื่องมาจากการเฉลี่ยครูผู้สอนที่มีครบทุกรายวิชา แต่ไม่สอดคล้องกับคาบเรียนคาบสอน ควรคิดจำนวนคาบเรียนที่นักเรียนต้องเรียนว่ามีกี่ชั่วโมงแล้วหารต่อสัปดาห์เพื่อที่จะได้จำนวนครูที่เหมาะสมออกมา หรือการย้ายออกไปยังสถานศึกษาอื่นของครูผู้สอนนอกจากนี้การเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้อัตราที่ถูกกำหนดว่าโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีครูผู้สอนเท่าใด ทำให้ได้รับการจัดสรรตามนั้น จึงเกิดการขาดแคลนครูผู้สอนขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาที่มีความสำคัญ และถูกเน้นหนักในหลักสูตรของโรงเรียน และยังพบจากแบบสอบถามว่า ปัจจัยด้านสภาพและทิศทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาครู อยู่ในระดับมาก ด้านการย้ายโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ นพกุล ปุคิลิต (2564) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบสาเหตุการย้ายของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า ค่า p-value มีค่าน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญ .05 จึงนำไปสู่การเปรียบเทียบรายคู่ซึ่งพบว่า สาเหตุการย้ายของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกัน และผลกระทบจากการย้ายของข้าราชการครู ในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษเท่านั้นที่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กได้รับผลกระทบมากกว่า และการสรรหาอัตราค่าจ้างของข้าราชการที่มาทดแทนก็ทำได้ยากกว่า โดยอาจไม่มีข้าราชการครูมาทดแทนหรือไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ และสอดคล้องกับวิจัยของ พิระยุทธ สุขสมบูรณ์ (2561) ได้ศึกษา สภาพปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความขาดแคลน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านอุมโละเหนือ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก โดยการขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานภายนอก เพื่อจัดสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบ เป็นการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งการนำของรักษาการผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เช่น การส่งผลให้ได้รับจัดสรรตำแหน่งครูให้มีความเหมาะสมเพิ่มขึ้น การปรับปรุงสภาพโรงเรียน การพัฒนาอาคารเรียนและอาคารประกอบให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งการนำเสนอวิธีการพัฒนาที่เน้นการร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในที่นี้ที่มีความยากลำบากในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน โดยการร่วมมือกับภาคเอกชนหรือมูลนิธิที่สนับสนุนในด้านนี้จะช่วย

เพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย การเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่นี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่อื่น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

3. แนวทางการจัดการการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า แนวทางการจัดการแก้ไขปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ การขอความอนุเคราะห์จากผู้มีความรู้ภายนอกจากองค์กร/ชุมชน เพื่อมาให้ความรู้กับนักเรียน การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชนที่ขับเคลื่อนเรื่องการศึกษาเข้ามาช่วย หรือการดึงครูวิทยาศาสตร์ที่มีอัตราในโรงเรียนอยู่ในจำนวนมากมาทำการช่วยสอนในวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แม้กระทั่งการวางแผนขออัตรากำลังครู การสรรหารายได้เพื่อจัดจ้างบุคลากรมาสอนแทน และที่สำคัญในรายวิชาที่เป็นรหัสเดียวกันกับสถานการณ์ที่มีครูไม่ครบชั้น ไม่ครบสายวิชาควรมีการเรียนการสอนรวมห้องกันเกิดขึ้น โดยเฉพาะในวิชาพื้นฐาน ซึ่งครูสามารถควบคุมห้องเรียนที่นักเรียนมีได้ถึง 40 คน โดยนำเด็กนักเรียนในห้องที่มีจำนวนน้อยแต่ต้องเรียนวิชาเดียวกัน รหัสเดียวกัน ให้มาเรียนร่วมกันในห้องเดียวกัน โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนด้วยการเรียนรวมห้องเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 2 ห้อง ของโรงเรียนโคกตูมวิทยา ผลปรากฏว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรมการเรียนรวมห้อง อยู่ในระดับมาก และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดารัตน์ ศศิธร (2558) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนร่วม แต่ยังพบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยที่สถานที่และเครื่องคอมพิวเตอร์ขาดแคลน โดยมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางในการบำรุงรักษาสถานที่และจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอและพร้อมใช้งาน เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและให้บริการที่ดีต่อนักเรียนและชุมชนโดยรวม ดังนั้น การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับในการพัฒนาการศึกษาในระดับชุมชนนั้น ๆ สอดคล้องกับ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ (2563) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่านโยบายการเรียนรวมกันจะทำให้ครูผู้สอนเพียงพอ เมื่อครูผู้สอนครบชั้นเรียน นักเรียนจะมีเพื่อนเยอะขึ้น และมีความพึงพอใจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET ที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิสา ถิ่นทัพไทย (2556) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ขาดแคลนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดงขี้เหล็ก 2 พบว่า การจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การสร้างทัศนคติ ทางบวกให้กับบุคลากร โดยเฉพาะผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรวมในองค์กรให้ดำรงอยู่ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน โดยได้มีการสังเคราะห์จากนักวิชาการและนักวิจัยในด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการขาดแคลนครูผู้สอน ด้านสถานภาพและทิศทางการศึกษา ด้านการผลิตหรือพัฒนาครู ด้านการย้ายโรงเรียน ด้านขนาดโรงเรียน และแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ได้แก่ แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนด้วยการเรียนรวมห้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านข้อมูลการขาดแคลนครูผู้สอน ครูผู้สอนควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมหลายด้านมากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจในข้อมูลให้ไม่ผิดพลาด

1.2 ด้านสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอน ควรคำนึงในด้านสถานภาพและทิศทางสถานศึกษาเป็นอันดับแรกเพื่อประเมินทิศทางของปัญหาหรือสาเหตุให้แน่ชัด

1.3 ด้านแนวทางการแก้ไขการขาดแคลนครูผู้สอน ควรติดตามผลการดำเนินการอย่างเป็นระยะเพื่อติดตามผลและประเมินประสิทธิภาพของแนวทางการแก้ไข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดแคลนครูผู้สอนในด้านความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรม การถูกข่มเหงรังแก ที่อาจส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนในโรงเรียนร่วมด้วย

2.2 ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและสาเหตุการขาดแคลนครูผู้สอนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหา และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทยให้มากยิ่งขึ้น

2.3 ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและทดลองนำแนวทางแก้ไขปัญหามาใช้ในระยะเวลาเพื่อการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. (2563). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์.
- กษิตีเดช คำพูน. (2566). ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก: สาเหตุ แนวทางแก้ไข และบทบาทของภาคีเครือข่าย. วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 25(2), 1-1.
- กัลยาณี พรหมทอง. (2563). บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/3R82RoL>.
- นพกุล ปุคิลิต. (2565). การเปรียบเทียบสาเหตุและผลกระทบจากการย้ายของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. วารสารบริหารการศึกษา, 19(36), 1-12.
- เนตรนภา หยุมา. (2562). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของครูที่นักเรียนพึงประสงค์ตามทัศนะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. สงขลา: โรงเรียนตะเคียนวิทยาคม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาณิสรา หาดขุนทด. (2565). การสร้างสื่อการเรียนรู้แบบมัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณระดับประถมศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครู. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 10(3), 302 -313.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียน. (2565). ข้อมูลทั่วไปโรงเรียนโคกตูมวิทยา. ลพบุรี: โรงเรียนโคกตูมวิทยา.
- พัฒนฉัตร พระศรีมิ่งขวัญ และธีรภัทร กุลโสภาส. (2562). มุมมองที่นำเสนอในการคงอยู่ของครูโรงเรียนในประเภท สามัญศึกษา: การศึกษาโรงเรียนปริยัติจังหวัดนครสวรรค์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 14(2), 238-249.
- พิพัฒน์ ไผ่แก้ว. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 8(3), 158-168.

- พิระยุทธ์ สุขสมบูรณ์. (2557). สภาพปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงที่ขาดแคลน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน
อุ้มโล๊ะเหนือ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 15(1), 28-36.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). เล่ม 124 ตอนที่ 47ก บทบัญญัติด้านการศึกษาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 24
สิงหาคม 2550.
- ลดารัตน์ ศศิธร. (2558). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่,
- วนิสา ถิ่นทัพไทย. (2556). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ขาดแคลนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตากเขต 2. *วารสารวิจัยกาสละสองคำ*, 7(1), 158-167.
- วีระศักดิ์ พลมณี. (2564). แนวทางการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *วารสารปรัชญาและศาสนา*, 7(1), 39-49.
- ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2558). ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แก้ไขอย่างไรดี. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567, เข้าถึง
ได้จาก <https://shorturl.asia/GWXDC> สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2558). ปัญหาขาดแคลนครูใน
โรงเรียนขนาดเล็ก. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/GWXDC>
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). รายงานผลการศึกษาด้านภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สรัญญา บุคตา. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการตาม นโยบาย พัฒนาคุณภาพ
การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายการศึกษาลาดค่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเลย เขต 3. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(2), 24-33.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน
2567. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/x8EAO>
- อุทิศ ดวงผาสุข. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจย้ายสถานที่ปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัด องค์การบริหารส่วน
ตำบลในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 10(2), 183-196.

